

להוצאת חידו"ת
ממורינו הגר"מ דייטש שליט"א
רב ואב"ד רמת שלמה

משרדי המכון
רח' סנהדריה מרחבת 138 ירושלים
פקס: 077-3182436
אימיל: a7182800@gmail.com
הערות והארות יתקבלו בברכה

חברי המכון
הרב יעקב אהרן סקוצילס
הרב עקיבא גשטמטר
הרב אברהם דוד מיוזלעס
הרב אריה ליב ראזענבוים

שיעור מורינו הרב שליט"א

נמסר בביהמ"ד להוראה יד הרמ"ה – רמת שלמה
יום חמישי ט"ז אדר תש"פ

שיעור בעניני חולי הנקרא 'קורונה' ה"י

- ב. דבר השאלה – מציאות הדברים.....
- ב. החובה לקיים הוראות משרד הבריאות – אזהרות לאלו השוהים בבידוד.....
- ב. מקור בדברי הגמ' להנהגות הנכונות בימי מגיפה.....
- ג. אזהרות מרנא הרעק"א ז"ל בשעת המגיפה.....
- ד. דברי חיזוק והתעוררות – מכתב מרנא החפץ חיים זי"ע.....
- ד. סגולת אמירת 'פיטום הקטורת'.....
- ה. אמירת ברכות בקול ובכוונה.....
- ה. "מי שאין לו פחד אין הדְּבָר יכול לשלוט בו".....
- שאלה בעניני הקדמת חתונה – לימוד מוסר שאפשר לעשות חתונה באופן מצומצם ומכובד.....

א

דבר השאלה-מציאות הדברים

בתקופה האחרונה מתפשט חולי הנקרא בשם 'קורונה', ומקורו מארץ סין, ובימים האחרונים התחיל להתפשט במקומות שדרים שם יראי ה' יהודים יקרים, בארצינו הק' באמריקה ובאירופה, ה' ישמור ויחוס על שארית עמו בית ישראל.

ובאו אל שולחנינו כאן בבית ההוראה כמה וכמה שאלות להלכה בענין חולי זה, וגם לרבות יהודים יראים ושלמים שמבקשים לשמוע דברי חיזוק והתעוררות, וחשבתי להקדיש השיעור השבועי בענין זה, ויהי' שיסיר ה' חולי זה וירפא כל החולאים מאחב' ומכל העולם כולו, ויושפעו רוב ברכות וישועות עד בלי די.

ב

החובה לקיים הוראות משרד הבריאות - אזהרות לאלו השוהים בבידוד

הנה בימים האחרונים נתפרסם מטעם הרשויות הממונות על הבריאות כאן בארצינו הק' כמה הוראות לכלל הציבור, וזאת בכדי למנוע את התפשטות המחלה בין הציבור, כי טבע חולי זה שמתפשט במהירות גדולה בין אנשים, וצריך בזה זהירות יתירה. [וראה זה פלא, שבלוח 'דבר בעיתו' ליד'נ' הגה"ח רבי מרדכי גנוט שליט"א, שהיה חביב מאוד אצל רבינו מו"ח זצ"ל ולא מש מעל שולחנו, מביא ביום י"ז אדר האי שתא להיזהר בכל הני הוראות שכתבו רשויות הבריאות בארה"ק].

איברא, כי מוטלת חובה גמורה על כל אחד ואחד לשמור ולקיים הוראות המומחים בזה, ויש

בזה משום 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם', ואלו שאינם נוהרים בזה מזיקים את הרבים, ועתידים ליתן את הדין, וכמו שנביא להלן דברי רבינו הגדול רעק"א ז"ל בענין זה ממש בעת המגיפה שהיה בעיר פוזנא בשנת תקצ"ג.

וכן, אלו אשר צריכים לשהות בבידוד בביתם, חייבים לקיימו כפשוטו ממש, ללא שום חכמות או התחכמויות, וזה גם חובת האדם לבני ביתו להיזהר לשהות בדד ממש.

ומי שרואה את חבירו שצריך להיות בבידוד ואינו מקיימו כראוי צריכין להזהיר אותו כמ"ש חז"ל 'אין עונשין אא"כ מזהירין' ולומר לו שאם יחזור לסורו אז ימסור את שמו אצל הממונים על בריאות הציבור.

ג

מקור בדברי הגמ' להנהגות הנכונות בימי מגיפה

והנה מרגלא בפומי' דרבינו מו"ח זצ"ל כי כל דברי חכמינו ז"ל בענינים התלויים במציאות, מלבד מה שנאמרו ונישנו בגאונות וברוח הקודש, הם בנויים ומושתתים על אדני המציאות כפי שמורים חכמי הפילוספיה, והיה רגיל לומר שהיה להם לחז"ל 'מעבדה' ובו היו בודקים את עומקם של הדברים, כדוגמת הענין של 'ביטול בששים' וכדו', ולפ"ז קבעו חוק ההלכה לדורות עולם.

והנה באופן מופלא אנו מוצאים בזמן זה, אשר כל האזהרות והתקנות שתיקנו רשויות הבריאות כאן בארצינו הק' וכן בשאר מדינות העולם, כבר הקדימום חז"ל כאמצעי לזהירות להישמר ממגיפה ומהדבקה של אחד מרעהו.

ואין בזה חסרון באמונה ח"ו, כי הלוא גם גדולי האמוראים – שאין לנו שום השגה בקדושתם וטהרתם – היה להם אמונה, ואעפ"כ הרחיקו עצמם מה'בעלי ראתן', והיינו משום שצריכים לקיים מאה"כ 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם' ואסור להעלות על הלב צד קולא.

ד

אזהרות מרנא הרעק"א ז"ל בשעת המגיפה

והנה בזמן רבינו הגדול הרעק"א ז"ל היה מגיפה נוראה שנקרא 'חולי-רע', שהתחיל בשנת תקצ"א ונמשך כמה שנים בעיר פוזנא, ובשו"ת רעק"א (חמישאה, פסקים ותקנות, סימן כ) מובאים התקנות שתיקנו קהילת פוזנא לקראת ראש השנה שנת תקצ"ג, כשעליו חתומים הבר"צ דפוזנא ובראשם מרנא הרעק"א ז"ל.

ושם באות א' אנו מוצאים את חובת ההרחקה בביהמ"ד, לישב בריחוק אחד מהשני, כשלצורך כך מחצית מהציבור נצטוו שלא להגיע לבית הכנסת. ועוד שם באות ו' מובא ש'משטרת הבריאות' יפקחו וישמרו שלא יתאספו יותר ממניין אנשים במקום אחד ובהתאם לנפח המקום. ובאגרות סופרים (אגרת כט) מבקש הרעק"א ז"ל שיעמידו שומר להשגיח שלא יכנסו יותר אנשים יתר על המידה, עי"ש באריכות הרבה פרטים בזה.

ושם באות י"ז כתוב שאחד המרגיש חולשה וחולי מחויב להודיע על כך להרופאים 'והעובר על זה הרי הוא מתחייב בנפשו, ולא בנפשו בלבד כי יכול להיות תקלה על ידו ח"ו לנפשות אחרות, וסופו עומד ליתן דין על נפשו ועל נפשות אחרות וכו' והוא בכלל שפיכת דמים'.

דהנה בזמן הגמרא היה חולי שנקרא 'בעלי ראתן' והוא חולי הצרעת, והיה מדבק מאוד בין האנשים, וישבו חבר אמוראי קדישי וטיכסו עצות איך להישמר שלא להידבק בזה.

וכה איתא בגמ' כתובות (דף עז ע"ב) מכריז רבי יוחנן היזהרו מזבובי של בעלי ראתן, ומפרש רש"י (שם, ד"ה היזהרו) זבובים השוכנים עליו קשות להביא אותו חולי על איש אחר. רבי זירא לא הוה יתיב בזיקיה, ומפרש רש"י (שם, ד"ה בזיקיה) במקום שתנשב רוח אחת על שניהם. רב אלעזר לא עייל באהליה, רבי אבי ורבי אסי לא הוו אכלי מביעי דההיא מבואה, ע"כ.

והיינו ממש כפי שגילו חכמי הרפואה שזה הדרך בו נדבקים ממחלות, או דרך כלי הדם – דהיינו ר' יוחנן שנוהר שהזבוב ששכן או עקץ את החולה לא יעבור על ידו, והרחיק עצמו אף מהזבובים, ובילקוט שמעוני (רמז סא) מוסיף ע"ז שצריכים להרחיק ארבע אמות.

הדרך השנייה, דרך כלי הנשימה, והיינו ר' זירא שלא רצה לנשום אותו רוח שנושם החולה. הדרך השלישית, דרך המגע עם החולה, והיינו ר' אלעזר שלא רצה כלל להיכנס לאהלו או לביתו בכדי לא לשהות בקרבתו ולא ליגע בו. הדרך הרביעית, דרך שיירי מאכל שאכל החולה והבריא מכניסו לפיו, והיינו ר' אמי ור' אסי שלא אכלו מהמאכל שהיו בבית החולה מחמת חשש זה. ועי"ש במהרש"א.

ומזה נלמד לזמנינו דידן, שבעוה"ר נקלענו למצב שאנו זקוקים לרחמי שמים ויש חולי המדבק רח"ל, ועל כן חובה כפולה ומכופלת לשמור על כל ההוראות שכבר הקדימו חז"ל, וחלילה להקל בזה, הן לעצמו, ומוזהרין על שמירת הגוף, והן משום שהוא חב לאחריו.

וכאן המקום להביא את מכתבו של הס"ק
מרנא החפץ חיים זי"ע לפני כתשעים שנה
כאשר סער העולם מרעידות אדמה ומקרי טבע
קשים, לחזק ולהתחזק.

וכה כותב: 'פרסמתי מאמר אודות הרעש
הגדול שהיה בארצינו הקדושה שבו זירזתי
לכלל ישראל לתשובה וכי זה הרעש הוא
התראה לכל העולם שישבו מדרבם הרעה
ויאמינו בה' שהכל מידו ולא במנקרה באועלינו
כל החרדות הנוראות שנתהוו וכו'. והמבין יבין
שמזרו אותנו הקב"ה לתשובה ומראה לכל
שבידו לעשות כל מה שירצה ומי בכל מעשה
ידיו בעליונים ובתחתונים שיאמר לומה תעשה
ומה תפעל. וברור לי שאם היו לנו נביאים מה'
בוודאי עמדו על המשמר לזרז את ישראל
לתשובה לאבינו שבשמים, ובאשר בעוה"ר אין
לנו בימינו נביאים ושלוחים, הוא מזרז לעולם
ע"י שליחים אחרים. עכ"ד דברי הח"ח ז"ל.

וידועים דברי הרמב"ם ז"ל (ריש הלכות תענית)
שהאומר דבר זה ממנהג העולם הרי זה ממידת
אכזריות, וצריכים לזעוק ולהריע בחצוצרות
בכדי שיחזרו בתשובה, עי"ש באריכות.

ה

סגולת אמירת 'פיטום הקטורת'

בימים האחרונים נתפרסם ברבים דברי
הרעק"א בנדרים ובו מבאר סגולת אמירת
'פיטום הקטורת' להינצל ממגיפה, ובאמת
מבואר כן בכו"כ ספרים הקדושים, ועי' בספר
קב הישר (פרק נט).

ועי' בספר סדר היום (סדר הנחת תפילין, עמ' לה
במהדורת עין ארז) שכותב בזה"ל 'וענין הקטורת

והדברים מבהילים עד כמה חששו גדולי
הדור לקיים בדקדקות הוראות הרופאים בלא
שום סטי' קלה, עד כדי לבטל תפילות בציבור
ועוד היתרים המבואים שם, ומזהירים אזהרות
ע"ג אזהרות לציית לכל מה שמצווים, ומזה נלמד
לדין על חובת הציות להוראות גורמי הרפואה
השונים.

ד

דברי חיזוק והתעוררות –

מכתב מרנא החפץ חיים זי"ע

רבים מבקשים לשמוע במה צריך להתחזק
בימים אלו להינצל מכל רע. והנה דבר ראשון
צריכים להשריש בקרבינו הדבר הפשוט והברור
כי יש מנהיג לבירה, והקב"ה מראה לנו ש'כוחו
וגבורתו מלא עולם, ושבכדי לזעזע את כל
העולם אין צורך במלחמות או במהפכות ידי
אדם, אלא כביכול אמר הקב"ה, ברי"ה קמנה יש
לי בעולמי ו'קורונה' שמה, שאפילו בכלי
המיקרוסקופ רגיל אינה נראית, ואני משלחה
בעולם.

וכך, באבחת חיידק קטן כל העולם כולו
נכנס לבהלה, מאות אלפים שנדבקים במחלה
וכו"כ מתים ל"ע, שערי המדינות וכלי התעופה
מושבתים אין יוצא ואין בא, הבורסות ברחבי
העולם מתרסקים, והשי"ת ירחם ויחוס ומי יודע
מה ילד יום, והכל בשל חיידק אחד שהרפואה
המתקדמת עדיין לא מצאה לה תרופה.

ולכן יש לנו להתחזק באמונה טהורה
ומזוקקה כי הכל בהשגחה פרטית, וכל מה
דעביד רחמנא לטב עביד, וכל אחד יפשפש
במעשיו ויבדוק במה צריך להתחזק ולהתעורר,
ולב יודע מרת נפשו.

וכדאי להזכיר כאן מה שכתב הרח"ק בעל שומרי אמונים זי"ע (עמ' קפח) בשם רבינו האר"י הק' זי"ע שהדב"ר שולט רק במי שיש לו פחד, אבל מי שמתגבר בביטחון ואמונה אינו יכול לשלוט בהם.

וכה כותב: וכן מובא מרבינו האר"י ז"ל כשיש ח"ו דב"ר בעיר אין יכול לשלוט רק באלו שיש להם פחד, אבל באלו שמתחזקים בלבם בבטחונם על ה' ומתגברים על הפחד, אין שום דבר רע יכול לשלוט בהם וכו', ולכן צריך להיזהר שלא להתירא בשעת ה' דב"ר רח"ל מס"מ וחיילותיו, אלא להתפלל לה' והוא יענם, כי המתירא מלפניו הוא נותן לו כוח וגבורה להתגבר במגיפה בר מינן בעיר, אלא חבי כמעט רגע עד יבעור זעם, ויעסוק תמיד בתורה ובמעשה הקטורת ויתבטל מותנא מעלמא, עכ"ל ומביא כן נמי מספר תורת נתן, עי"ש.

ולכן צריכים להתחזק באמונה וביטחון כמו שאמרנו בתחילת דברינו, ובזה תלוי עיקר הישועה הכללים והפרטית, וכמובן לזעוק בתפילה לה' שיסיר חרון אף וישפיע ברכות וישועות לכל בית ישראל ולכל העולם כולו.

ח

שאלות בעניני הקדמת חתונה – לימוד מוסר שאפשר לעשות חתונה באופן מצומצם ומכובר

עוד נקודה שחשבתי שכדאי להזכיר מה דאפשר ללמוד לקח טוב מהמצב הנוכחי, והרי הכל לטובה, ודוד המלך ע"ה אמר (תהלים, קאפיט"ל ד) 'בצר – הרחבת לי', ופשטות הכוונה בזה הוא דלפעמים דווקא מתוך הצר רואים את ה'הרחבה'.

הוא ענין גדול לבטל כל נגע וכל פגע רע, וע"ע שם (סדר אין כאלוקינו, עמ' קיג במהדורת עין ארו) שכותב בזה"ל 'וענין הקטורת הוא ענין גדול וכו' והוא מבטל המות ועוצר המגיפה ומסלק רוח רעה וכל המקטרגים מכל העולם כאשר כתוב בזוהר במקומות רבים, ולכן צריך לאומרו בוקר וערב, ועי"ש בהערות עין ארו המקורות בזוה"ק.

ולכן מה טוב וראוי להתחזק באמירת פיטום הקטורת בקול ובכוונה, ומתוך הקלף, כמובר בספר סדר היום. וכן הוריתי להאברכים ולתלמידי הישיבה בשכונתינו הק' להתחזק בזה, ובוודאי יראו ישועות גדולות בזכות זה.

ו

אמירת ברכות בקול ובכוונה

זוה מכבר מילתי אמורה שהסגולה הגדולה ביותר הוא אמירת ברכות בקול ובכוונה. וכמה פעמים שמעתי מגאון ישראל מרן הגרש"ז אויערבאך זי"ע [שבימים אלו יום ההילולא דילין] שתמיד היה משיב לשואלים איזה דבר טוב וקבלה לקבל עליהם לסגולה ושמירה, השיב להם ליזהר בענין 'מאה ברכות', והרי יסודו בא לעולם למנוע מיתת רבים כמבואר בקדמונים (שור, או"ח סימן מו) דדוד המלך תיקנו לעצור המגיפה. וחשוב מאוד לעורר על כך הן בבתי החינוך ולהחדיר זאת בקרב בני הנעורים.

אמירת ברכות בקול ובכוונה מביא ברכה וישועה לכל הבית ולכל מה שצריכים, הן ברוחניות והן בגשמיות, הן בגוף והן בנפש. ובוודאי סגולתה גדולה לאין ערוך להינצל מכל מחלה ומכל פגע רע.

ז

"מי שאין לו פחד אין ה' ב'ר' יכול לשלוט בו"

אך נראה דשאני התם שלא קבעו כן בהדיא להקדים זמן החתונה, אלא שהיה מסופק בזה, ולכן העלה הט"ז ז"ל להחמיר דבכה"ג איכא חשש דם חימוד כאשר קובעים כעת את הזמן. אבל בנידו"ד שמקדימים בפירוש את זמן החתונה ליכא למיחש לדם חימוד. וכן מצאתי מבואר בהדיא בתשו' שערי דעה (חלק ב, סימן רמה), ויותר מזה הרי באופן שחזרו וקבעו מיד זמן אחר, הרי אף היכא שאיחרו זמן החתונה, העלו הב"ח והש"ך ז"ל (סימן קצב) שאין צריכה ז"נ, יעו"ש.

וא"כ כש"כ בנידו"ד, ויצא הדבר בטהרה. [אכן אם ע"י הקדימה יהי' חופת נדה, אמרתי שלא יקדימו את הזמן, ושומר מצוה לא ידע דבר רע בעוזה"י].

ובעז"ה עוד נדבר מכמה שאלות שנשאלנו בעקבות הזמן, הן בעניני תפילה, אמירת תחנון בבתים פרטיים, טלטול ספר תורה ממקום למקום, צירוף למנין מחדר לחדר. ובעניני טהרה כגון טבילה כשהבעל בבידוד, ועוד חזון למועד.

ויה"ר שנתבשר כולנו בקרוב ממש כי כל המגיפה עברה וחלפה מן העולם כלעומת שבאה ולא תשאר שום רושם ושום נזק, ונהיה כולנו בריאים ושלמים לעשות רצון אבינו שבשמים, וחודש אדר"ר, מרמז על רפואה, אני ה' רופאך, ונוכל להתכונן הדק היטב לקראת חד החירות והקדוש חג הפסח הבעל"ט, ולחוג את החג בכל מצוותיו והלכותיו בשמחה ובצהלה, ועוד בזה השנה נזכה לאכול מן הזבחים ומן הזבחים ובמהרה נזכה להתגלות משיח צדקינו ברחמים וחסדים גלויים אמן.

וכוונתי לענין עריכת שמחות החתונות שמתקיימות בימים אלו מתוך שמחה וצהלה בצניעות ובצמצום בתוך בתים וחצרות שלא באולמות מפוארים ובכל מיני תפאורות למיניהן. אשר לדאבונינו נשרש גם במחנינו אצל בני תורה ויראה שעורכים החתונות בהוצאות אדירות הן בעניני האוכל והקייטערינג, הן בעניני הפרחים והזמרים וכו' וכו', וכל זה עולה הון רב ורבים אשר אינם יכולים למנוע מזה מחמת לחץ הציבור, שלא יחשב כעני ואביון, וצריך ליכנס בגלל זה לחובות, וכבר צווחו על זה גדולי הדור, אך לא עלה בידם לעצור הוצאה מיותרת זו.

ויתכן שעכשיו יראו כמה אפשר הדבר לעשות במתכונת מצומצמת, ואדרבא, רבים אומרים שעוד התרבה השמחה על ידי כך, וחשבתי בדרך צחות: 'בצר – הרחבת "לי", שמתוך הצר הזה, הרחבת כשאומרים "לי", דהיינו 'הרי את מקודשת לי'.

והנה מבענין זה נשאלתי מקודם מכמה ת"ח משכונתינו הק' שרוצים להקדים זמן החתונה, כי חששו שיורה הגבלה על גבי הגבלה במנין המשתתפים וכו', והיינו חתונה האמורה להתקיים ביום ה' ביקשו להקדים ליום שלישי, וכדומה.

והוריתי להתירא, ואין לחוש לדם חימוד בזה. דאע"ג דמבואר בט"ז (סימן קצב, ס"ק ח) שהחמיר בזה במעשה שהי' בא' שאמר שאפשר שיקדים זמן החתונה, והצריך הט"ז לכתחילה לספור ז"נ מחדש, אע"פ שהכלה ספרה לפני זמן המוקדם. וכן נשמע להל' בנוב"י (תנינא, סימן קטו).

